

Saksprotokoll i fylkesutvalet - 20.- 21.02.2019

Fylkesrådmannen la fram nytt forslag til vedtak:

Forslag til uttale om nytt inntektssystem

Fylkesutvalet viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementet sitt forslag til nytt inntektssystem for fylkeskommunane og har følgjande merknader:

1. Fylkesutvalet meiner departementet sitt forslag til nytt inntektssystem i alt for liten grad tek omsyn til det grønne skiftet som er i gang i fylkeskommunal regi. Dersom det frå sentralt hald er ynskje om at klimasatsingar skal gjennomførast i den fylkeskommunale drifta, må dette fangast opp i inntektssystemet slik at fylkeskommunane vert sette i stand til å gjennomføre dette. Dette er eit svært viktig punkt for Vestland fylkeskommune som får eit stort ansvar innan ferje, båt og kollektiv.
2. Fylkesutvalet viser til at Vestland fylkeskommune vil ha nær 6 000 km fylkesveg, meir enn halvparten av riksveglegda i landet. Klimaendringane dei siste åra har medført vesentleg fleire uføresette naturhendingar med øydelegging som følgje av ras og flaum. Dette har stor og aukande innverknad på vegvedlikehaldet og denne dimensjonen må innarbeidast som ein faktor i det komande inntektssystemet. Dei topografiske skilnadene mellom ulike stader i landet, og dermed svært ulik kostnad for vegbygging og vegvedlikehald må også på ein mykje betre måte takast omsyn til i inntektssystemet. Dette kjem i tillegg til at fylkeskommunane alt har overteke vegar frå staten med eit særst stort vedlikehaldsetterslep. Det samla forfallet i Vestland fylkeskommune er berekna til 10-12 mrd. kr. Staten må ta ansvar for å auke den samla tildelinga av midlar til fylkesvegane.
3. Fylkesutvalet viser til departementet sitt forslag om fordeling av tapskompensasjonen som vart innført ved endring av inntektssystemet i 2015. Denne er i 2019 komen opp i 335 mill. kr. Fylkesutvalet viser til at tapskompensasjonen er vedteken og fordelt av Stortinget og legg til grunn at denne vert vidareført uendra. Bakgrunnen for tapskompensasjon er ei politisk vilje i Stortinget om å kompensere dei fylka som kom svært dårleg ut ved omlegginga av inntektssystemet i 2015. Stortinget har slege fast at det er svakheiter i dette systemet (2015) som ikkje vert fanga opp gjennom det samla kriteriesettet. Nye Vestland fylkeskommune kan ikkje sjå at det no er gjort endringar i kostnadsnøklane som viser at desse svakheitene er retta opp. Tapskompensasjonen bør difor ligge på same nivå og ha same fordeling mellom fylkeskommunane i 2020, som i 2019, men overført til dei samanslegne fylkeskommunane frå 2020.

Fylkesutvalet vil i tillegg kome med nokre generelle merknader knytt til prosessen med nytt inntektssystem, overføring av nye oppgåver, og dei økonomiske rammene til fylkeskommunane:

1. Fylkeskommunane sin medverknad i prosessen med utarbeiding av det nye inntektssystemet har vore mangelfull og nærast fråverande. Korkje representantar frå fylkeskommunane, eller fylkeskommunane gjennom KS, har vore involverte i tilstrekkeleg grad i departementet sitt arbeid med utarbeiding av det nye inntektssystemet. Dette gjer at fylkeskommunane ikkje får påverke val av metodikk og grunnprinsipp for utforminga av det samla systemet.
2. Ved overføring av oppgåver frå staten må ressursar også følgje med slik at fylkeskommunane vert sett i stand til å løyse ansvaret. Eit døme vi no ser er den vedtekte overføringa av statlege fiskerihamner. Her er det presisert frå Kystverket at oppgåva vert overført, men at det ikkje vil følgje med administrative ressursar. Fylkesutvalet vil og presisere at ved overføring av Sams vegadministrasjon må alle kostnadar bli kompenserte.
3. KMD legg opp til at midlar til skredsikring skal innlemmast som ein del av inntektssystemet, i staden for ei eiga statleg løyving/fordeling. Dersom denne endringa vert gjennomført, må fordelinga av midlane mellom fylkeskommunane gjerast etter behov og skredfaktor, altså utifrå

prosjekt/strekningar med størst behov for skredssikring. Fylkesutvalet krev vidare at nivået på midlane som går til skredssikring vert oppretthalde og styrka framover.

4. Fylkesutvalet viser vidare til tunnelsikkerheitsforskrifta som er innført for delar av fylkesvegtunnelane utan at krava som forskrifta inneber, er fullfinansierte. Dette medfører at eksisterande oppgaveportefølje må nedprioriterast. Fylkesutvalet krev at utbetringane forskrifta medfører, vert finansierte fullt ut, jf. punkt 2 ovanfor.
5. Fylkesutvalet vil påpeike at fylkeskommunane si desidert viktigaste inntektskjelde er frie inntekter, der inntektssystemet er den viktigaste faktoren. Det er difor avgjerande at den samla ramma til fordeling er stor nok til å setje fylkeskommunane i stand til å gjennomføre oppgåvene. Ikkje minst er dette viktig med tanke på klimasatsingane som no er i startfasen i fylkeskommunane. Noreg har store ambisjonar i klimaarbeidet det næraste tiåret. Fylkeskommunane kan spele ei viktig rolle i dette arbeidet om dei vert sette økonomisk i stand til å ta del.

Roald Stenseide (Frp) sette på vegne av Frp, H, og V fram slikt forslag:

Endring.

Under tillegg - pkt.1.

««mangelfull og nærast» utgår.»

Pål Kårbø (Krf) sette fram slikt forslag:

Endring

Tillegg, generelle merknader, pkt.2.

Ny setning

«.....må alle kostnader, ikkje berre lønskostnader, bli kompensert.»

Røysting.

Fylkesrådmannen sitt nye forslag med endringane frå Stenseide og Kårbø vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Fylkesutvalet viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementet sitt forslag til nytt inntektssystem for fylkeskommunane og har følgjande merknader:

1. Fylkesutvalet meiner departementet sitt forslag til nytt inntektssystem i alt for liten grad tek omsyn til det grønne skiftet som er i gang i fylkeskommunal regi. Dersom det frå sentralt hald er ynskje om at klimasatsingar skal gjennomførast i den fylkeskommunale drifta, må dette fangast opp i inntektssystemet slik at fylkeskommunane vert sette i stand til å gjennomføre dette. Dette er eit svært viktig punkt for Vestland fylkeskommune som får eit stort ansvar innan ferje, båt og kollektiv.
2. Fylkesutvalet viser til at Vestland fylkeskommune vil ha nær 6 000 km fylkesveg, meir enn halvparten av riksveglegda i landet. Klimaendringane dei siste åra har medført vesentleg fleire uføresette naturhendingar med øydelegging som følgje av ras og flaum. Dette har stor og aukande innverknad på vegvedlikehaldet og denne dimensjonen må innarbeidast som ein faktor i det komande inntektssystemet. Dei topografiske skilnadene mellom ulike stader i landet, og dermed svært ulik kostnad for vegbygging og vegvedlikehald må også på ein mykje betre måte takast omsyn til i inntektssystemet. Dette kjem i tillegg til at fylkeskommunane alt har overteke vegar frå staten med eit særst stort vedlikehaldsetterslep. Det samla forfallet i Vestland fylkeskommune er berekna til 10-12 mrd. kr. Staten må ta ansvar for å auke den samla tildelinga av midlar til fylkesvegane.

3. Fylkesutvalet viser til departementet sitt forslag om fordeling av tapskompensasjonen som vart innført ved endring av inntektssystemet i 2015. Denne er i 2019 komen opp i 335 mill. kr. Fylkesutvalet viser til at tapskompensasjonen er vedteken og fordelt av Stortinget og legg til grunn at denne vert vidareført uendra. Bakgrunnen for tapskompensasjon er ei politisk vilje i Stortinget om å kompensere dei fylka som kom svært dårleg ut ved omlegginga av inntektssystemet i 2015. Stortinget har slege fast at det er svakheiter i dette systemet (2015) som ikkje vert fanga opp gjennom det samla kriteriesettet. Nye Vestland fylkeskommune kan ikkje sjå at det no er gjort endringar i kostnadsnøklane som viser at desse svakheitene er retta opp. Tapskompensasjonen bør difor liggje på same nivå og ha same fordeling mellom fylkeskommunane i 2020, som i 2019, men overført til dei samanslegne fylkeskommunane frå 2020.

Fylkesutvalet vil i tillegg kome med nokre generelle merknader knytt til prosessen med nytt inntektssystem, overføring av nye oppgåver, og dei økonomiske rammene til fylkeskommunane:

1. Fylkeskommunane sin medverknad i prosessen med utarbeiding av det nye inntektssystemet har vore fråverande. Korkje representantar frå fylkeskommunane, eller fylkeskommunane gjennom KS, har vore involverte i tilstrekkeleg grad i departementet sitt arbeid med utarbeiding av det nye inntektssystemet. Dette gjer at fylkeskommunane ikkje får påverke val av metodikk og grunnprinsipp for utforminga av det samla systemet.
2. Ved overføring av oppgåver frå staten må ressursar også følgje med slik at fylkeskommunane vert sett i stand til å løyse ansvaret. Eit døme vi no ser er den vedtekte overføringa av statlege fiskerihamner. Her er det presisert frå Kystverket at oppgåva vert overført, men at det ikkje vil følgje med administrative ressursar. Fylkesutvalet vil og presisere at ved overføring av Sams vegadministrasjon må alle kostnader, ikkje berre lønskostnader, bli kompenserte.
3. KMD legg opp til at midlar til skredssikring skal innlemmast som ein del av inntektssystemet, i staden for ei eiga statleg løyving/fordeling. Dersom denne endringa vert gjennomført, må fordelinga av midlane mellom fylkeskommunane gjerast etter behov og skredfaktor, altså utifrå prosjekt/strekningar med størst behov for skredssikring. Fylkesutvalet krev vidare at nivået på midlane som går til skredssikring vert oppretthalde og styrka framover.
4. Fylkesutvalet viser vidare til tunnelsikkerheitsforskrifta som er innført for delar av fylkesveg tunnelane utan at krava som forskrifta inneber, er fullfinansierte. Dette medfører at eksisterande oppgåveportefølje må nedprioriterast. Fylkesutvalet krev at utbetringane forskrifta medfører, vert finansierte fullt ut, jf. punkt 2 ovanfor.
5. Fylkesutvalet vil påpeike at fylkeskommunane si desidert viktigaste inntektskjelde er frie inntekter, der inntektssystemet er den viktigaste faktoren. Det er difor avgjerande at den samla ramma til fordeling er stor nok til å setje fylkeskommunane i stand til å gjennomføre oppgåvene. Ikkje minst er dette viktig med tanke på klimasatsingane som no er i startfasen i fylkeskommunane. Noreg har store ambisjonar i klimaarbeidet det næraste tiåret. Fylkeskommunane kan spele ei viktig rolle i dette arbeidet om dei vert sette økonomisk i stand til å ta del.